

Assen, 23 januari 2025
Ons kenmerk: 1001817

**ONTWERPBESLUIT VAN GEDEPUTEERDE STATEN VAN DRENTH INZAKE
OMGEVINGSVERGUNNING VOOR EEN NATURA 2000 VERGUNNING OP GROND VAN 5.1, LID 1
ONDER E, VAN DE OMGEVINGSWET**

Vergunninghouder : Mts. D. en D. de Graaf en C.J. de Graaf-van Zijtveld
Bedrijfslocatie : Fluitenbergseweg 73, 7931 PA Fluitenberg

Aangevraagde situatie

De initiatiefnemer heeft een aanvraag voor een omgevingsvergunning ingediend voor een Natura 2000-activiteit in de zin van artikel 5.1, eerste lid, aanhef en onder e, van de Omgevingswet (Ow), zijnde het in werking hebben en wijzigen van een melkrundveehouderij aan de Fluitenbergseweg 73 te Fluitenberg. Het maximale aantal dieren en de diersoorten en de overige bronnen van stikstofemissie zijn vermeld in tabel 1 en de bij de vergunning behorende AERIUS-berekeningen.

Aangevraagde situatie^{*1} (tabel 1):

Bron	Soort	Aantal	Code	Emissiefactor	Totale emissie (kg NH ₃ /jaar)
Stal A	Vrouwelijk jongvee < 2 jaar	10	HA2.100	4,4	44,00
Stal B	Vrouwelijk jongvee < 2 jaar	40	HA2.100	4,4	176,00
Stal C	Vrouwelijk jongvee < 2 jaar	17	HA2.100	4,4	74,80
Stal C	Overig rundvee > 2 jaar	1	HA6.100	6,2	6,20
Stal C	Melk- en kalfkoeien (beweiden: -5% emissiereductie ^{*2})	7	HA 1.100	13,00 12,35	91,00 86,45
Stal E	Melk- en kalfkoeien (beweiden: -5% emissiereductie ^{*2})	19	HA1.100	13,00 12,35	247,00 234,65
Stal E	Overig rundvee > 2 jaar	1	HA6.100	6,2	6,20
Stal F	Melk- en kalfkoeien (beweiden: -5% emissiereductie ^{*2})	108	HA1.100	13,00 12,35	1.404,00 1.333,80
Stal F	Vrouwelijk jongvee < 2 jaar	2	HA2.100	4,4	8,80
Stal G	Melk- en kalfkoeien (beweiden: -5% emissiereductie ^{*2})	2	HA1.100	13,00 12,35	26,00 24,70
Totaal stallen					1.995,65

^{*1} = Bij agrarische bedrijfsvoering horen ook emissies door vervoersbewegingen, de inzet van mobiele werktuigen binnen de inrichting en het gebruik van een cv-ketel. Deze zijn (indien van toepassing) voor zowel de referentiesituatie als de beoogde situatie omschreven in de aanvraag en meegenomen in de bij dit besluit horende AERIUS-berekeningen.

^{*2} = Beweiden ten minste 720 uur in een kalenderjaar.

Besluit

Gedeputeerde Staten van Drenthe hebben met inachtneming van artikelen 5.1, eerste lid en onder e, van de Ow en 8.74b lid 1 van het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) besloten om op basis van bijgevoegde motivering (bijlage 1) aan Mts. D. en D. de Graaf en C.J. de Graaf-van Zijtveld (hierna: vergunninghouder) een omgevingsvergunning te verlenen voor de aangevraagde Natura 2000-activiteit.

De aanvraag en bijlagen, inclusief de passende beoordeling en de AERIUS-berekening, maken integraal onderdeel uit van dit besluit.

Vergunningvoorschriften

Aan deze omgevingsvergunning worden de volgende voorschriften verbonden:

1. *Uitvoering overeenkomstig beschikking*

De voorgenomen activiteiten op de hierboven vermelde bedrijfslocatie moeten worden uitgevoerd, zoals in deze beschikking en de bijbehorende stukken is aangegeven. Indien er wijzigingen in het project worden overwogen, dient eerst te worden onderzocht of hiervoor een nieuwe omgevingsvergunning voor een Natura 2000-activiteit moet worden aangevraagd en verleend, alvorens tot uitvoering over te gaan.

2. *Registratie van dierenaantallen en emissies*

Het aantal aanwezige dieren per diersoort moet minimaal eens per maand worden geregistreerd, waarbij de registratiemomenten op vergelijkbare tijdstippen plaatsvinden. De registraties moeten op de bedrijfslocatie aanwezig zijn en dienen gedurende tien jaren te worden bewaard. Hiermee moet worden aangetoond dat de in bovenstaande voorwaarden genoemde emissies (tabel 1) als gevolg van het aantal dieren niet worden overschreden.

3. *Realisatietermijn*

Vergunninghouder is verplicht om de aangevraagde situatie binnen drie jaar na het onherroepelijk worden van dit besluit te hebben gerealiseerd.

Zienswijze

Op grond van artikel 10.24, eerste lid en onder j, van het Omgevingsbesluit wordt dit besluit voorbereid met de uniforme openbare voorbereidingsprocedure, als bedoeld in afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht. Tegen het ontwerpbesluit kan door eenieder zienswijzen worden ingediend.

Iedereen kan binnen zes weken vanaf publicatie van deze vergunning een zienswijze indienen bij Gedeputeerde Staten van Drenthe. Een schriftelijke zienswijze moet zijn ondertekend en bevat daarnaast tenminste de naam en het adres van de indiener, een omschrijving en het kenmerk van het ontwerpbesluit waarover een zienswijze naar voren worden gebracht, de dagtekening en de redenen waarom een zienswijze wordt ingediend. Voor meer informatie over het indienen van een zienswijze zie <http://provincie.drenthe.nl/loket/bezwaarschriften/>.

Gedeputeerde Staten voornoemd,
namens dezen,

drs. M. Middel,
Themamanager Vergunningverlening, Toezicht & Handhaving

Afschrift aan:

- vergunninghouder
- het College van Burgemeester en Wethouders van Hoogeveen (digitaal)
- het College van Gedeputeerde Staten van Fryslân (digitaal)
- het College van Gedeputeerde Staten van Overijssel (digitaal)
- Rechtbank Noord-Nederland, sector bestuursrecht, Postbus 150, 9700 AD Groningen, inzake beroepszaak LEE 23-2949 WABOM
- Wösten juridisch advies, Postbus 11721, 2502 AS 's-Gravenhage

BIJLAGE 1: MOTIVERING BIJ BESLUIT

1.a Aanvraag en procesverloop

De vergunninghouder heeft Agra-Matic B.V. gemachtigd voor deze aanvraag. Wij hebben de aanvraag ontvangen op 17 december 2024. Onderstaande documenten, relevant voor deze omgevingsvergunning, zijn onlosmakelijk verbonden aan de aanvraag:

- DSO samenvatting van de aanvraag;
- AERIUS-projecteffect berekening van het voornemen van 3 oktober 2024 met kenmerk S1zSoNj2xwN3 inclusief de bijlagen:
  - o 'Hulpmiddel beoordeling hexagonen met een hersteldoel';
- AERIUS-verschilberekening met het verschil tussen de referentiesituatie van d.d. 26 januari 1994 en de aangevraagde situatie van 3 oktober 2024 met kenmerk RmjqeSR5rVkp inclusief de bijlagen:
  - o 'Hulpmiddel beoordeling hexagonen met mogelijk randeffect';
  - o 'Hulpmiddel beoordeling hexagonen met een hersteldoel';
- AERIUS-verschilberekening met het verschil tussen de referentiesituatie van d.d. 10 juni 1997 en de aangevraagde situatie van 3 oktober 2024 met kenmerk RRLHajvhfLkT inclusief de bijlagen:
  - o 'Hulpmiddel beoordeling hexagonen met mogelijk randeffect';
  - o 'Hulpmiddel beoordeling hexagonen met een hersteldoel';
- AERIUS-verschilberekening met het verschil tussen de referentiesituatie van d.d. 26 april 2004 en de aangevraagde situatie van 3 oktober 2024 met kenmerk RqEWEH1kCkmE inclusief de bijlagen:
  - o 'Hulpmiddel beoordeling hexagonen met mogelijk randeffect';
  - o 'Hulpmiddel beoordeling hexagonen met een hersteldoel';
- AERIUS-projecteffect berekening van de aanlegfase van 3 oktober 2024 met kenmerk RsR5MDtn5QEn inclusief de bijlagen:
  - o 'Hulpmiddel beoordeling hexagonen met een hersteldoel';
- Passende beoordeling PAS-melders Drenthe, door: Koolstra Advies ecologie en natuurwetgeving d.d. 9 december 2024;
- Onherroepelijke vigerende vergunning op grond van de Wet milieubeheer d.d. 10 juni 1997 en bijbehorende tekening;
- Onherroepelijke vigerende vergunning op grond van de Wet milieubeheer d.d. 26 april 2004;
- Melding ingevolge het besluit landbouw milieubeheer geaccepteerd op 12 januari 2007;
- Milieutechnische tekening van de aangevraagde situatie d.d. 9 september 2024;
- Het document 'TOELICHTING AANVRAAG N2000 ACTIVITEIT FLUITENBERGSEWEG 73 TE FLUITENBERG' met een onderbouwing van de aanvraag en een overzicht van de beweide percelen van d.d. 10 december 2024;
- Het document 'Invoergegevens verkeersbewegingen, mobiele werktuigen en CV's' met een onderbouwing van de in AERIUS gebruikte invoergegevens;
- Het document 'Diertabel' van 10 december 2024 met een overzicht van de vergunde dieraantallen van alle vergunde situaties en de aangevraagde situatie;
- Drie documenten waarin de invoergegevens van de stallen voor de verschillende referentiesituaties en de beoogde situatie zijn omschreven;
- Het document 'AANLEGFASE FLUITENBERGSEWEG 73 TE FLUITENBERG' met een onderbouwing van de aanlegfase.

Ambtshalve zijn door ons de volgende documenten toegevoegd aan deze vergunning:

- Bijlage 1: Overzicht planologische regimes Fluitenbergseweg 73
- Bijlage 2: Luchtfoto beweide percelen Fluitenbergseweg 73
- Bijlage 3: Bestemmingsplankaart Buitengebied Ruinen 1987
- Bijlage 4: Planregels Buitengebied Ruinen 1987
- Bijlage 5: Legenda Buitengebied Ruinen 1987

- Addendum passende beoordeling PAS-melders Drenthe, door: Koolstra Advies ecologie en natuurwetgeving d.d. 15 januari 2025, kenmerk 2023-195-14.

De aanvraag en bovengenoemde documenten maken integraal onderdeel uit van deze omgevingsvergunning.

1.b Context van de aanvraag

Bij de behandeling van deze aanvraag is rekening gehouden met de bijzondere situatie van de aanvrager, die eerder een melding in het kader van het Programma Aanpak Stikstof (PAS) heeft gedaan. Doordat de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (Afdeling) in 2019 het PAS onverbindend heeft verklaard, is de aanvrager onverwacht geconfronteerd met het verlies van rechten die verbonden waren aan deze PAS-melding. Het bevoegd gezag is zich bewust van de impact die dit kan hebben gehad en waardeert de inspanning van de aanvrager om binnen de huidige regelgeving alsnog tot een houdbare vergunning te komen.

Daarnaast heeft de aanvrager, ten opzichte van de oorspronkelijke PAS-melding, vrijwillig afstand gedaan van 14 stuks melkvee en 39 stuks jongvee. Deze keuze is gemaakt na overleg met de provincie om te komen tot een ecologisch passende beoordeling zonder latente ruimte. Hierbij is zorgvuldig gezocht naar een balans tussen enerzijds het behoud van natuurwaarden en anderzijds het bieden van perspectief voor een reële en werkbare bedrijfsvoering voor de ondernemer.

Ten aanzien van deze PAS-melder is eerder een handhavingsverzoek ingediend. Gezien de bijzondere positie van de PAS-melder en de lopende handhavingprocedure hebben wij in samenspraak met de ondernemer opdracht gegeven voor het opstellen van de passende beoordeling. Met deze vergunning ontstaat concreet zicht op legalisatie, waarmee een belangrijke stap wordt gezet richting een juridisch en ecologisch houdbare situatie.

2. Bevoegd gezag

Omdat het project plaatsvindt in de provincie Drenthe, zijn wij bevoegd om een beslissing te nemen op de aanvraag. Dit is bepaald in artikel 4.6, eerste lid, aanhef en onder e, van het Omgevingsbesluit. Bij ons besluit betrekken wij ook de gevolgen voor Natura 2000-gebieden buiten onze provinciegrens en/of buiten Nederland.

De aangevraagde activiteit kan nadelige gevolgen hebben voor Natura 2000-gebieden die geheel of gedeeltelijk in de provincies Friesland en Overijssel liggen. Overeenkomstig het bepaalde in artikel 2.2, eerste lid, van de Ow wordt de besluitvorming afgestemd met de voornoemde provincies. Van het ontwerpbesluit hebben wij een afschrift gezonden naar de provincies waar effect op Natura 2000-gebieden kan zijn. De betrokken provincies kunnen binnen zes weken na publicatie van het ontwerpbesluit een reactie uitbrengen. Indien er geen formele reactie wordt uitgebracht binnen die termijn, gaan wij er, gezien de aard en locatie van de activiteit, vanuit dat stilzwijgende instemming wordt verleend door de betrokken provincies.

3. Wettelijke bepalingen

De Ow stelt een vergunningplicht in voor een Natura 2000-activiteit, zoals omschreven in de Bijlage bij artikel 1.1 jo. artikel 5.1, eerste lid en onder e, van de Ow. Een Natura 2000-activiteit omvat een project als bedoeld in artikel 6, derde lid, van de Habitatrichtlijn, dat niet direct verband houdt met of noodzakelijk is voor het beheer van een Natura 2000-gebied. Dit geldt voor projecten die, alleen of samen met andere plannen of projecten, mogelijk significante gevolgen kunnen hebben voor een Natura 2000-gebied. In het onderdeel “*Bepalen vergunningplicht en beoordeling van de passende beoordeling*” wordt hier nader op ingegaan.

Bij het verlenen van deze vergunning is conform artikel 2.1 van de Ow een evenwichtige afweging gemaakt, waarbij natuurbehoud prioriteit heeft boven economische, sociale, of culturele belangen.

4. Toetsingskader en grondslag beschikking

De aanvraag is getoetst aan de belangrijkste wetten en regels voor deze vergunning. Dat zijn:

- Artikel 5.1, lid 1, onder e, van de Ow en artikel 16.53c van de Ow;
- Artikel 8.74b van het Bkl;
- Paragraaf 7.2.1 en artikel 7.197h van de Omgevingsregeling;
- De aanwijzingsbesluiten van de Natura 2000-gebieden, zoals beschreven in de AERIUS-berekening in paragraaf 1;
- De beheerplannen en natuurdoelanalyses van de betrokken Natura 2000-gebieden, zoals genoemd in de AERIUS-berekening;
- De beleidsregels bescherming natuur provincie Drenthe.

5. Uitgangssituatie (referentiesituatie)

Uit de uitspraken van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State van 18 december 2024 (Amercentrale (ECLI:NL:RVS:2024:4909) en Rendac (ECLI:NL:RVS:2024:4923) volgt dat intern salderen een mitigerende maatregel is die in een passende beoordeling gebruikt mag worden. Deze saldering mag alleen plaatsvinden als deze saldo niet ook nodig is om de natuur te behouden, herstellen of verslechtering te voorkomen. Onder punt 6 werken wij deze beoordeling nader uit.

Het voornemen betreft een wijziging van een bestaande activiteit. Voor het bedrijf is niet eerder een omgevingsvergunning voor een Natura 2000-activiteit verleend. Daarom wordt de uitgangssituatie bepaald op basis van de milieutoestemmingen die vigerend waren op de Europese referentiedata van de betrokken Natura 2000-gebieden. Deze toestemmingen zijn sindsdien onafgebroken aanwezig geweest.

Voor dit project zijn drie vigerende toestemmingen relevant, die gelden als referentie voor verschillende Natura 2000-gebieden. Dit komt doordat de aanwijsdata van deze gebieden verschillen, wat betekent dat voor elk gebied de milieutoestemming op de specifieke referentiedatum bepalend is. Omdat de bedrijfssituatie in de loop der jaren is gegroeid en vergunningen zijn geactualiseerd, zijn meerdere referentiedata noodzakelijk om recht te doen aan de historische milieurechten van het bedrijf. Hieronder worden deze referentiesituaties en de emissies afzonderlijk toegelicht.

5.1 Referentiesituatie 1994

Toestemming: geaccepteerde melding in het kader van het Besluit melkrundveehouderijen milieubeheer van 26 januari 1994.

Natura 2000-gebieden:

- Dwingelderveld (aanwijsdatum: 11 oktober 1996)

De referentiesituatie is gebaseerd op de emissies die vergund zijn onder de melding in het kader van het Besluit melkrundveehouderijen milieubeheer van 26 januari 1994. De emissiebronnen binnen deze referentie zijn als volgt weergegeven in tabel 2^[1]:

Referentiesituatie op basis van de melding in het kader van het Besluit melkrundveehouderijen milieubeheer van 26 januari 1994 (tabel 2):

Bron	Soort	Aantal	Code	Emissiefactor	Totale emissie (kg NH ₃ /jaar)
Stal G	Melk- en kalfkoeien	65	HA1.100	13,0	845,00
Stal D	Vrouwelijk jongvee < 2 jaar	56	HA2.100	4,4	246,40
Stal E	Overig vleesvee jonger dan 2 jaar	60	HA5.100	5,3	318,00
Totaal stallen					1.409,40

[1] Het vergunde project impliceert bijbehorende voertuigbewegingen van en naar het erf en op het erf; deze maken onlosmakelijk onderdeel uit van de bedrijfsvoering en liggen daarmee mee ten grondslag aan de actuele omgevingsvergunning voor een Natura 2000 activiteit ook al zijn ze destijds niet expliciet in de aanvraag of in de beschikking benoemd.

5.2 Referentiesituatie 1997

Toestemming: Vergunning Wet milieubeheer van 10 juni 1997.

Natura 2000-gebieden:

- De Wieden (aanwijsdatum: 24 maart 2000)
- Drents-Friese Wold & Leggelderveld (aanwijsdatum: 24 maart 2000)

De referentiesituatie is gebaseerd op de emissies die vergund zijn onder de vergunning Wet milieubeheer van 10 juni 1997. De emissiebronnen binnen deze referentie zijn als volgt weergegeven in tabel 3:

Referentiesituatie op basis van de vergunning Wet milieubeheer van 10 juni 1997 (tabel 3):

Bron	Soort	Aantal	Code	Emissiefactor	Totale emissie (kg NH ₃ /jaar)
Stal G	Melk- en kalfkoeien	58	HA1.100	13,0	754,00
Stal D	Vrouwelijk jongvee < 2 jaar	66	HA2.100	4,4	290,40
Stal E	Overig vleesvee jonger dan 2 jaar	75	HA5.100	5,3	397,50
Stal C	Schappen	30	HB1.100	0,7	21,00
Totaal stallen					1.462,90

5.3 Referentiesituatie 2004

Toestemming: Vergunning Wet milieubeheer van 26 april 2004.

Natura 2000-gebieden:

- Elperstroomgebied (aanwijsdatum: 7 december 2004)
- Holtingerveld (aanwijsdatum: 7 december 2004)
- Mantingerbos (aanwijsdatum: 7 december 2004)
- Mantingerzand (aanwijsdatum: 7 december 2004)
- Olde Maten & Veerslootslanden (aanwijsdatum: 7 december 2004)
- Vecht- en Beneden-Reggegebied (aanwijsdatum: 7 december 2004)
- Witterveld (aanwijsdatum: 7 december 2004)

De referentiesituatie is gebaseerd op de emissies die vergund zijn onder de vergunning Wet milieubeheer van 26 april 2004. De emissiebronnen binnen deze referentie zijn als volgt weergegeven in tabel 4:

Referentiesituatie op basis van de vergunning Wet milieubeheer van 26 april 2004 (tabel 4):

Bron	Soort	Aantal	Code	Emissiefactor	Totale emissie (kg NH ₃ /jaar)
Stal G	Melk- en kalfkoeien	84	HA1.100	13,0	1.092,00
Stal D	Vrouwelijk jongvee < 2 jaar	66	HA2.100	4,4	290,40
Stal E	Overig vleesvee jonger dan 2 jaar	75	HA5.100	5,3	397,50
Stal C	Schapen	30	HB1.100	0,7	21,00
Totaal stallen					1.800,90

5.4 Feitelijk gerealiseerd en structureel in gebruik

De uitspraken van 18 december 2024, hierboven vermeld, hebben gevolgen voor de wijze waarop intern salderen met een milieutoestemming wordt beoordeeld. Bij intern salderen met een milieutoestemming mogen de gevolgen die zijn toe te rekenen aan bestaande onderdelen van de vergunde activiteit in de referentiesituatie worden betrokken, voor zover die onderdelen feitelijk zijn gerealiseerd en, voor zover deze structureel niet meer in gebruik zijn, zonder natuurtoestemming opnieuw in gebruik kunnen worden genomen. Wij hebben geen aanwijzingen dat er in dit geval sprake is van onderdelen die structureel niet meer in gebruik zijn of dat de omvang van de referentiesituatie hierdoor wordt beperkt.

Conclusie

De uitgangssituatie omvat drie verschillende referentiesituaties: 1994, 1997 en 2004. Elk van deze referenties is gekoppeld aan specifieke Natura 2000-gebieden en vergunningsdata. De drie vergunde situaties worden in aanmerking genomen bij de toetsing van de effecten van het aangevraagde project. Wij hebben geen aanwijzingen dat de referentiesituatie in omvang beperkt is. Daarom hanteren wij de gehele referentiesituatie als basis voor mitigerende maatregelen.

6. Bepalen vergunningplicht en beoordeling van de passende beoordeling

Vergunningplicht

Artikel 5.1, eerste lid, aanhef en onder e, van de Ow bepaalt dat het verboden is zonder omgevingsvergunning een Natura 2000-activiteit te verrichten, tenzij het gaat om een bij algemene maatregel van bestuur aangewezen geval. Omdat de activiteit niet in een algemene maatregel van bestuur is aangewezen, geldt voor deze activiteit een vergunningplicht.

Op basis van de aangeleverde AERIUS-berekeningen hebben wij vastgesteld dat de aangevraagde situatie meer dan 0,00 mol/ha/ja stikstofdepositie veroorzaakt op één of meerdere Natura 2000-gebieden. Hierdoor wordt de activiteit aangemerkt als een project dat mogelijk significante gevolgen heeft voor de instandhoudingsdoelstellingen van deze gebieden, wat de vergunningplicht bevestigt.

Voorwaarden voor vergunningverlening

Voor een project dat afzonderlijk of in cumulatie kan leiden tot significante gevolgen voor de instandhoudingsdoelstellingen, kan alleen een vergunning verleend worden als de aanvrager een passende beoordeling heeft overgelegd, waaruit zonder redelijke wetenschappelijke twijfel kan worden geconcludeerd dat het project niet zal leiden tot aantasting van de natuurlijke kenmerken van de betrokken Natura 2000-gebieden.

Passende beoordeling

De vergunningaanvraag is vergezeld van een ecologische passende beoordeling. Deze beoordeling bevat een ecologische analyse van de mogelijke effecten van het project op de instandhoudingsdoelstellingen van de relevante Natura 2000-gebieden, zoals beschreven in de aanwijzingsbesluiten. Per Natura 2000 gebied en per habitatype is een gedetailleerde effectbeoordeling uitgevoerd.

In de volgende secties bespreken wij de resultaten van de passende beoordeling en gaan wij in op mogelijke andere specifieke effecten.

Referentiesituatie als mitigerende maatregel

Wij hebben onderzocht of de referentiesituatie als mitigerende maatregel kan worden ingezet. Hierbij is beoordeeld of de referentiesituatie niet dubbel wordt ingezet en of deze niet tegelijkertijd noodzakelijk is om de natuur te behouden, herstellen of verslechtering te voorkomen. Dubbele inzet is in deze aanvraag niet aan de orde, aangezien het gaat om dezelfde locatie en intern salderen geen vergroting van de referentiesituatie oplevert. Daarnaast is in de passende beoordeling (inclusief het addendum) beoordeeld of de referentiesituatie kan worden ingezet zonder afbreuk te doen aan de instandhoudingsdoelstellingen. Wij verwijzen hier kortheidshalve naar deze beoordeling, waarin wordt geconcludeerd dat het interne saldo kan worden ingezet als passende maatregel zonder dat dit ten koste gaat van generieke maatregelen of de doelen voor natuurbewoud.

Beoordeling passende maatregelen

Een specifieke bedrijfsgerichte passende maatregel, zoals het beëindigen of sterk reduceren van emissies, is in dit geval niet noodzakelijk vanwege de geringe stikstofdepositiebijdrage van de betrokken bedrijven. Dit is beoordeeld aan de hand van het uitgangspunt dat dergelijke maatregelen voornamelijk effectief en doelmatig zijn bij bedrijven met een hoge depositiebijdrage. PAS-melders vallen per definitie niet in deze categorie. Naast specifieke bedrijfsgerichte maatregelen zijn ook generieke emissie reducerende maatregelen relevant. Deze generieke maatregelen kunnen worden uitgevoerd

onafhankelijk van het intern salderen, dus ook nadat deze vergunning is verleend. De bedrijfsvoering van de betrokken bedrijven, inclusief het deel dat als intern saldo wordt ingezet, verandert door het intern salderen namelijk niet. Een generieke maatregel die leidt tot emissiereductie heeft daarmee hetzelfde effect, ongeacht of intern wordt gesaldeerd. Het intern salderen in deze situatie belemmert de mogelijkheid tot het opleggen van generieke passende maatregelen dus niet. Generieke maatregelen blijven mogelijk en zijn indien nodig aanvullend in te zetten.

Conclusie inzetten referentiesituatie als mitigerende maatregel

De inzet van de referentiesituatie in deze aanvraag voldoet aan de criteria zoals neergelegd in de Rendac en Amercentrale uitspraken. Uit ons onderzoek blijkt dat:

- De referentiesituatie niet dubbel wordt ingezet en geen vergroting van de referentiesituatie veroorzaakt.
- De referentiesituatie niet tegelijkertijd nodig is om de natuurdoelen te behalen, zoals het behouden, herstellen of voorkomen van verslechtering.
- Intern salderen geen belemmering vormt voor het opleggen van generieke passende maatregelen aan deze bedrijven.

Omdat een specifieke bedrijfsgerichte maatregel vanwege de geringe stikstofdepositiebijdrage niet passend is, en intern salderen generieke maatregelen niet uitsluit, is de inzet van de referentiesituatie te beschouwen als additioneel ten opzichte van nog te nemen maatregelen voor de natuur. Zodoende wordt voldaan aan het additionaliteitsvereiste en kunnen wij de referentiesituatie verantwoord inzetten als mitigerende maatregel.

Bouwfase

Uit de bij de vergunning behorende AERIUS-verschilberekening voor de tijdelijke bouwfase blijkt dat het aangevraagde project in de bouwfase qua depositie op alle hexagonen in de relevante Natura 2000-gebieden een afname heeft en/of dat de depositie minimaal gelijk blijft in vergelijking met de referentiesituatie. Hiermee zijn significant negatieve effecten op de te beschermen habitattypen en leefgebieden van soorten in alle Natura 2000 gebieden als gevolg dit project uitgesloten.

Gebruiksfas

Het bedrijf te Fluitenberg veroorzaakt een extra depositiebijdrage van maximaal 0,24 mol N/ha/jr op 9 Natura 2000-gebieden. De depositiebijdrage per Natura 2000-gebied is weergegeven in onderstaande

tabel.

Tabel 22 Maximale en gemiddelde extra depositiebijdrage van het bedrijf in Fluitenberg

Natura 2000-gebied	Maximaal	Gemiddeld
Bakkeveense Duinen		
De Wieden	0,02	0,01
Drents-Friese Wold & Leggelderveld	0,04	0,02
Drentsche Aa-gebied		
Drouwenerzand		
Dwingelderveld	0,24	0,07
Elperstroomgebied	0,02	0,01
Fochteloërveen		
Holtingerveld	0,02	0,01
Mantingerbos	0,03	0,02
Mantingerzand	0,06	0,02
Norgerholt		
Van Oordt's Mersken		
Vecht- en Beneden-Reggegebied	0,01	0,00
Wijnjeterper Schar		
Witterveld	0,01	0,01

Uit de passende beoordeling blijkt dat deze depositiebijdrage -zowel afzonderlijk als in cumulatie met andere plannen en projecten- geen nadelige gevolgen heeft voor het behalen van de instandhoudingsdoelstelling van de betreffende Natura 2000-gebieden. Dat betekent dat het project de natuurlijke kenmerken van deze Natura 2000-gebieden niet aan zal tasten.

Dat betekent dat aan dit bedrijf een omgevingsvergunning voor een Natura 2000-activiteit kan worden verleend.

Cumulatieve effecten

Op grond van artikel 6, derde lid, van de Habitatrichtlijn dient beoordeeld te worden of het voorgenomen project, afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten, tot significante negatieve gevolgen kan leiden voor de instandhoudingsdoelstellingen van een Natura 2000-gebied. Dit wordt ook wel de cumulatietoets genoemd.

Om te bepalen of er projecten zijn die kunnen cumuleren met de zeven projecten (PAS-melders) die in de passende beoordeling zijn getoetst, is navraag gedaan bij de daarvoor relevante bevoegd gezagen. Cumulatie is alleen mogelijk met projecten die in het zelfde gebied als de zeven PAS-melders een extra depositiebijdrage kunnen hebben. Vanwege de maximale rekenafstand van AERIUS Calculator gaat het om projecten die vergund maar nog niet gerealiseerd zijn en die binnen een afstand van 25 kilometer liggen van het gebied waarop de zeven PAS-melders voor een extra depositiebijdrage zorgen. Dit gebied omvat de provincies Fryslân, Groningen, Drenthe, Flevoland, Overijssel en Gelderland. Dat betekent dat door deze provincies en het ministerie van LNVN verleende vergunningen relevant kunnen zijn voor het cumulatie-onderzoek. Daarom is bij deze zeven bevoegde gezagen per brief navraag gedaan of er projecten zijn die wel vergund maar nog niet gerealiseerd zijn. Alle relevante correspondentie is opgenomen in Bijlage 3 (bij de passende beoordeling). Uit de correspondentie blijkt dat geen van de gevraagde provincies vergunningen heeft verleend die relevant kunnen zijn voor de cumulatietoets en

dat alleen het ministerie van LNV vergunningen heeft verleend die mogelijk relevant zijn. De betreffende vergunningen zijn beschouwd in de passende beoordeling. Uit de beschouwing blijkt dat geen van de aangedragen projecten relevant zijn voor de beoordeling van cumulatieve effecten.

Uit het uitgevoerde cumulatie-onderzoek blijkt zodoende dat geen sprake is van andere plannen en projecten waarvan de effecten kunnen cumuleren met de extra stikstofdepositiebijdrage van de zeven PAS-melders.

Beweiden en bemesten

Uit de aanvraag blijkt dat de initiatiefnemer in de beoogde situatie voornemens is om zijn landerijen te gaan beweiden doordat op grond van de voer- en managementmaatregel een reductie van de stalemissies is toegepast op de emissiefactor van melkkoeien. Ook is er een overzicht van percelen aangeleverd waarop beweiding plaats kan vinden.

In de uitspraak van de RvS van 29 mei 2019¹ heeft de Afdeling overwogen dat de oprichting, wijziging of exploitatie van de melkveehouderij en het *weiden van vee* één project is. Op 12 oktober 2022 heeft de Afdeling uitspraken gedaan over het onderwerp beweiden van vee en bemesten.² Samenvattend heeft de Afdeling in die uitspraak overwogen dat als voor de percelen die in de beoogde situatie zullen worden beweide de referentiesituatie wordt gevormd door een toestemming voor bemesten. Dan kan - als aan de voorwaarden voor intern salderen wordt voldaan - met de afname van de emissie van bemesten op die gronden die het gevolg is van het beweiden, intern gesaldeerd worden.

Bij deze vergunning zijn bewijsstukken toegevoegd waaruit blijkt dat het planologisch regime van voor de vroegste referentiedatum tot op heden agrarisch gebruik toestaat (a); Dat latere planologische regimes geen beperkingen stellen aan het bemesten (b); Dat het planologische regime vanaf 2006 onafgebroken het gebruik van grasland toestaat (c); En dat daarnaast blijkt uit de door de aanvrager overgelegde luchtfoto dat de gronden ten tijde van de referentiedatum daadwerkelijk bemest werden (d).

Derhalve leidt stikstofdepositie veroorzaakt door beweiding niet tot significante effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van een Natura 2000-gebied. Voorgaande betekent dat het is toegestaan de aangevraagde hoeveelheid vee te beweiden op de aangedragen percelen.

In de aanvraag is een voldoende aantal percelen met agrarische bestemming opgegeven, waaruit blijkt dat niet elk perceel jaarlijks beweide hoeft te worden. Hierdoor kan de stikstofgebruiksnorm per perceel jaarlijks variëren. Deze natuurvergunning beperkt daarom niet de gebruiksmogelijkheden van de beweide percelen. Het blijft toegestaan om te wisselen tussen beweiding en volledig maaien van grasland, zodat er flexibiliteit is in het beheer en gebruik van de percelen.

Overige effecten

Naast de effecten van stikstofdepositie zijn er geen andere significante effecten te verwachten voor de Natura 2000-gebieden. Er staat op voorhand vast dat er uitsluitend effecten door stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden kunnen zijn, gezien de afstand tussen de bedrijven en de Natura 2000-gebieden en de reikwijdte van andere effecten, zoals verstoring door geluid of verdroging.

---

¹ ECLI:NL:RVS:2019:1604

² ECLI:NL:RVS:2022:2874

7. Conclusie

Op basis van de aanvraag, de passende beoordeling en de ambtshalve bijgevoegde documenten zijn de effecten van de aangevraagde activiteit getoetst aan de relevante wet- en regelgeving. De resultaten tonen aan dat, mits aan de gestelde voorwaarden wordt voldaan, er geen significante negatieve effecten zijn te verwachten voor de instandhoudingsdoelen van de Natura 2000-gebieden. Wij komen hierdoor tot de conclusie dat de aangevraagde vergunning, met de gestelde voorschriften, kan worden verleend.